

התקריב שני

יוסף הדסי הכין את ההתאבדות במשך כל הערב. הוא קשר את מותו לחקירת מצ"ח על פרשת הריגת הערבי בפתח-תיקווה. לא מבין מה רוצים ממני, אמר לחבריו. שני העדים הערבים שטענו כי הדסי ירה ללא התגרות עצורים לאחר שהודו באחרונה כי מסרו עדות-שקר.

החקירה הסתיימה מבחינתם כבר מזמן. לא לחצנו על הדסי, ולא חקרנו אותו שוב. מיד לאחר האירוע הוא מסר את גירסתו ומאו לא נחקר.
פרשת רצח הערבי בפתח-תיקווה עוררה בשעתו הרבה סימני-שאלה. משיחור שנעשה בשעתו על-ידי עיתונאים מצומת השרון עיר לה הסיפור הבא.
המקום: תחנת-אוטובוס בפתח-תיקווה בר"ח חוב שטמפפר, יום ראשון בשבוע, השעה: 6 בבוקר ויוסי הדסי, בן 18, עדיין טירון, חמוש ברובה פונה לחזור לבסיסו.
באותה שעה הגיעו שלושה אחים לעבודה. מוחמד יאמין הבכור, בן 30, אב לשלושה, ושני אחיו, עבאס ומעזו. מהבית בכפר ג'ית, בין קלקיליה לשכם, יצאו כבר כ-5 לפנות בוקר, וכי-5:45 הורידו את מעזו בתחנת-האו-

ה מישטרה הצבאית לוחצת עליהם לא יורדים ממני בעניין החקירות עם הערבים. אני לא עומד בזה, כך אמר החייל יוסף הדסי ביום השלישי, 14 שעות לפני שהתאבד, לחבר המשרת איתו בבסיס. הדסי התנהג באחרונה בצורה מוזרה. חב"ריו מספרים כי היה במשבר נפשי. הלחץ גבר אחרי שהוא הואשם כי גנב רימוני-רסס צה"לי מחגור אחד הקצינים, המשרת בבסיס-אימור נים ליד חיפה. המישטרה הצבאית קבעה כב"ת בהתבטחה כי הדסי הוציא את הרימון ביוזם, עיין, והחזיק אותו ברשותו למעלה 24 שעות. הדסי טען כי מצא את הרימון זרוק. בבית-המישטרה הצבאי מסר הקצ"ן כי מצבו הנפשי של הדסי קשה, וכי הוא מטופל בכלא על-ידי פסיכיאטר וקוקו לתרופות-הרגעה. הדסי התחשב במצבו הנפשי של הדסי ושיח"ר שופט עד המישטרה.

יתכן כי בגלל פרשת הרימון חידשה הדסי מישטרה הצבאית את החקירה בפרשת הריגת הערבי בפתח-תיקווה.

באחרונה נחקר הדסי שוב על אותה פרשה, והמשיך לטעון כי הערבי ניסה להתקיפו. ב"י וסו שבו התאבד ישב בחצר-הבסיס עם חייל, ושוב שיחור את האירוע: "עברתי כרחוב והי"רבי הלנפל עלי מאחור", אמר לחייל המשרת עימו, "הרחקתי אותו מכתת-אגרוף ויריתי בו ציור בחזה בצד ימין, לא מבין מה רוצים ממני".

ביום שבו התאבד הסתובב הדסי עצבני בבסיס. הוא ביקש מתבריו לבוא עימו למיש"פ על גניבת הרימון, כדי שיוכלו לעודדו. לא היו לו הרבה חברים קרובים. חיילי המ"ש שרתים איתו תיארו אותו כ"לחץ ביותר".
10 בלילה: הדסי נכנס לחדר במרכז הב"ס ומתקשר לחברת-הלשעבר, יפעת, שאליה היה קשור. הדסי: "את תשמעי ממני מאוד בקרוב. את תשמעי עלי הלילה בין 12 ל-2". הוא מסיים את השיחה ויוצא.

22:30: הדסי נכנס למעורר-הבסיס, מס' תוכב שעה קלה במועדון ואחר כך הולך לחדר-רו.

24:00: הדסי יושב בחדרו וכותב את מיכתב-ההתאבדות על קרטון שקרע מקופסת וגיורת. הוא כותב: "הייתי בלחץ אדיר, לא יכולתי לשאת את העול. אני מבקש שכולם יסלחו לי, ואני סולח לכולם על מה שעשו לי." כסיום המיכתב הוא רושם את מיספרי-הטלפון של חברתו יפעת ומבקש שיודיעו על זה.
1:45 בלילה: הדסי נכנס לחדרו של הח"י אל אל חזן, שהיה אמור לשמור עימו החל מהשעה 2. הוא מבקש ממנו קלטות של ש"י לעבר חזן. חזן, שהתעורר משינה, זורק את הארנק בחזרה. הדסי מתעקש, שם את הארנק על מיטתו של חזן ואומר: "אני רוצה שזה יהיה אל-לך".

חזן ישן, כשברקע הרדיו בווליום נמוך. הדסי מגביר את המקלט עד למקסימום ויוצא. חזן לא קם להחליט את קול המקלט.

1:50: הדסי חוזר לחדרו וחוסם את הדלת עם מיטתו, עומד עם גבו לקיר, מצמיד אליו את קנה-הרובה, מעביר למצב אוטומטי ולוחץ על ההדק, שתי יריות נורות. והוא מת במקום.
1:55: הסמל התורן, שאמור להגיע את מישטרת-השמירה, דופק בדלת. אין תשובה. הסמל מנסה לפתוח ונוכח לדעת שהכניסה חסומה. בידע עם חייל נוסף הם הולכים לצד האחורי של החדר, קורעים רשת-החלון ומג"לים את הגופה.
במישטרת פתח-תיקווה טענו השבוע כי,

לח יותר מהמשרת מטוסי מצריים וסוריה במילחמת ששת-הימים. הטילים הושמדו, ו-98 מטוסים סוריים הופלו. אלא שהטילים ההרוסים האלה פרצו גם את ברית-יורשה, המוגנת על-ידי מערכים היים, ומאו, בשבע השנים, כבר נמצא בלי ספק הפיתרון ההגנתי לתרגיל המבריק שחילה-האוויר הישראלי עשה. יכול להיות שפיתרון-הנגד, שבדוריד פותח במקביל, יהיה יעיל בדיוק כמו ההוא משנת 1982, אבל בזה אפשר יהיה להיווכח רק במילחמה הבאה.

אין מסקנות

ב ה רציית, אמר פעם רפול, "שאם אני אצטרך לאיזה טנק, אני אביא אותו מהימ"ח? ככה היו לי כל הטנקים שי הייתי צריך".
את זה הוא אמר בתשובה לטענה על גורש הכוחות שמילא תארישטן וערויים, מלאים בלוחמייקומנדו לא-מאורגנים, שדפקו את התנועה המסורבלת שהיתה מוכרחה להתנהל על הכבישים הצרים של הרי-לבנון התלולים. זה היה רק הסבר אפשרי לכבדות שבה התנהלה המילחמה ההיא, ואולי בגלל זה הרבה מאוד מהפקודות לא בוצעו בזמן או ככלל. על כל פנים, ההנחה המוסכמת על צה"ל היא שלא היה שום כישלון צבאי במיבצע, והכל נבע מרמת המדינאים, שלא הצליחו לתת לצבא מערכת ברורה של ה"חיות והוראות".
אולי.

לפי הקידום של מפקדי-ההסדה הבכירים לא היתה שום פאשלה צבאית במילחמה הזאת, והכל היה בסדר.

נכון שהיו גנרלים שהתנגדו לצדדים מיבצעיים במילחמה, ושהתוכחו ביניהם, או עם הממונים עליהם, על התבונה הטאקטית שבהוראה זו או אחרת. אבל כולם ביצעו כמיטב יכולתם את הפקודות, בעזרת הכלים, האנשים, והתחכמה הצבאית שעמדה לרשותם. איש מהם, פרט לאלו גבע, ומי עזב את שדה המערכה, וגם הוא הלך בגלל חילוקי-דעות טאקטיים עם הממונים.

דווקא עברי, שהתנגד לתקיפת הטילים, מילא את הפקודה על כוחרו בצורה המעוררת השתאות. השכונות הגנרלים לא מנעו מהם לקדם את עצמם, ונראה, בסופו של חשבון, שקללת לבנון פעלה במהופך: מי שהיה נגדה מלכתחילה אבל אותה, ומי שהיה בפנים טיפס והתקדם, או לפחות לא ניוזק.

אין כאן מסקנות. לכל מדינאי, בדיוק כמו לכל גנרל, יש הסיפור הפרטי, שהוא שונה לגמרי מאדם-לאדם, פרט לטוף האיחיד: האשם, תמיד, היה מישהו אחר. ואולי באמת לא היו ככלל אשמים בצה"ל, כי כאשר יש מילחמה אין מירשם של הצלחה אוטומטית, ואולי, אולי היו מחזירים את הצבא הבייתה, אחרי שהתברר לכולם שאין באשיר, ואין בטיה, ושום דבר טוב לא יכול לקרות, 270 ההרוגים במהלך שלוש שנות-השהייה בלבנון, שבהן משה ארנס כבר היה שר-הביטחון, שלא הסיג את הצבא אחור, למרות הלחץ המתמיד של משה לוי.

שבע שנים עברו, כמו שבע השנים הרזות, שהיו רעות רק לעם המצרי, שמכר את רכושו שנה אחרי שנה ליוסף ולפרעה, שהשמינו מאוד באותן שנים. שבע שנים, ואתה המילגה נמצאת בשליטון, אותם האנשים בצבא, בתפקידים בכירים יותר, כך שלמרות הדיבורים והספרים, מילחמת-הלבנון לא עשתה על האנשים החיים כאן רושם מיוחד, פרט, כמוכן, לכמה אלפי מישפחות.

ובדיוק כשם שהמערכת המדינית לא הסיקה מסקנות, ועדיין אין שום מנגנון של תיקון שיתקן את החלטות הממשלה על בסיס מיקצועי, וכשם שהצבא לא הסיק את המסקנות, כשם שלא עשה מעולם אחרי שום מילחמה — כך גם אנחנו לא מסיקים מס' קנות, ומה שהיה הוא שיהיה, רק הרבה יותר גרוע.

הבכיר בקציניו, והאלופים צריכים לציית לו בגלל פקודת-מטכ"ל המכפיפה כל טר"ש לכל רב"ט, אבל הוא איננו המפקד של צה"ל. גם שר-הביטחון איננו המפקד העליון של הצבא — עובדה ששרים מטיימים נטו לשכוח אותה. צה"ל, לפי החוק, כפוף לממ"שלת-ישראל כולה, והיא, על פי החוק היש"ר, ראל, מהווה את המפקד הראשי. החלטותיה נקבעות בהכרעות של הרמת-ידיים.

בתחלה-בהתחלה, כאשר הוחלט על המי"בצע, שבגין אהב לכנותו שונום הנ"ל, איש לא הצביע נגדה. שימחה ארליך וברמן נמנעו. וזבולון המר, רודי לוי וציפורי הצטרפו לאור פרוצידה בשלבים מאוחרים יותר, כאשר התי"ברר בעליל שהכוננות המוצהרות של המי"בצע אינן מושגות, והמחיר הנפמי והביני"לאומי נעשה יקר מדי. מילחמת-הלבנון על"תה, כמוכן, מיליארדים שהיונו את האיני"פלציה. "ותאר לך", אמר ברמן, "שבאותו זמן עצמו הוציאו גם רבע מיליארד דולר על ההתחליות. באותו הזמן ממש".

מילחמת-הלבנון פרצה כאשר כמה איני"טרטים שונים חברו בנקודת-זמן אחת: ראש"ממשלה רצה בחזוה חתום עם מדינה ערבית נוספת, אף אם זו לבנון. שר-הביטחון רצה להוריד את הנושא הפלסטיני מסדר-היום של לבנון, ולהעבירו לרבת-עמו, כדי ששם תוקם המדינה הפלסטינית. הרמטכ"ל רצה לחסל את איום האירגונים הפלסטיניים בצפון. כבאשיר ג'זמייל רצה להקים את שילטון מישפחתו המארונית על לפנון כולה בסיועו הפעיל של צה"ל, והאמריקאים לא ראו שום מניעה לכנסת כשא חיה את הנשק שישראל קונה מהם, בתנאי שלא תהיה מילחמה עם הסורים.

"היה קל לשכנע את האמריקאים", אמר אריה נאור, שהיה מוכיר-הממשלה בתקופה שקדמה למילחמה, "כי בגין דיבר איתם על 40 קילומטרים, והמימד הדפנסיבי היה פשוט להצגה. זה קצת מעל טווח התותחים, וישראל זכאית להרחיק את האיום. את זה הם קנו".
לשרון היתה קונספציה מרחיקת-לכת, שלפיה צריך להיכנס לביירות ולכבוש את טאקטיות, שפעולה כזאת תביא לעימות עם הסורים, ושהמעצמות יתערבו ויפסיקו אתנו באמצע. אבל לא היו ביניהם חילוקי-דעות על הנושא של דפיקת המחבלים. בזה שניהם הסכימו.

"היתה עוד קונספציה, של רצועות-האורך של לבנון. בגין לא רצה עימות עם הסורים. הוא רצה להוציא את ערפאת מהבונקר. זה היה הדימוי שלו, כמו היטלר בבונקר. הוא לא התכוון בכלל להגיע לחו"ת המיוחית".
האם היתה בישיבת-הממשלה החלטת לח"סל את ערפאת?
לא. מעולם לא היתה החלטה כזאת. למה היא היתה צריכה להיות? הנושא מעולם לא הועלה".

ולגבי העימות עם הסורים?
"ככה בזה אישמה הממשלה. היתה ישיבה, שבה שר-הביטחון הציג את התוכנית להש"מדת הטילים הסוריים. הוא בא עם הטענות על זה שהמודיעין צריך מידע, ושטילים מפריעים לטוס, מין נימוקים כאלה. זה היה ביום השלישי או הרביעי למילחמה, והוא בא כדי להשיג אישור".

הכל, אגב, מתורע אצלו. כל פרט-ניירי, והוא תמיד יודע לשלוף את הנייר הרלבנטי. יש לו בורדא בחזוה ארכיון פרטי, והוא יודע להשתמש בו. זה שהוא מוכשר, זה בטוח. "העיקר, הוא הביא את התוכנית, וגם איזה תת-אלוף מחילה-האוויר, עמוס אמיר. ומה שהכי מרדחים, הכי משונה, הוא שאיש מה"שרים, איש מהם, לא שאל את השאלה הפ"שטת: איפה מפקד חילה-האוויר? איפה רודי עברי? איש לא שאל".

איפה הוא היה?
"עברי היה זהה? וכשם שהפצת הטילים, כטיעון שאפשר לעשות פעולה כזאת רק פעם אחת." אבל זה בוצע בפעם ההיא, בניגוד לרעתו, והסוללות הושמדו, באחד המיבצעים המוצ"לחים ביותר שביצע חילה-האוויר מעודו, וצ"ח

יוסי הדסי, תחנת

יוסי הדסי ז"ל
הדסי נפחדו להופיע
טובסוים. כך כל יום ראשון. מעזו מתכה לפור על ערבי נוסף, ויחד הם נוסעים בקו 51 לע"י בודה. מעזו לקח את שקית-האוכל שלו וסי"פוגצ'עים, ונפרד מאחיו שהמשיכו למקום עבודתם, מרחק כמה מאות מטרים משם.
דקות אחרות אחר-כך ירה יוסי הדסי למ"ווחת חוסני אחמד דוחא עבד במכבסה בפתח-תיקווה עד שעוב בניוני. ב"17 ביולי 1988, באותו היום שבו נגמר הפ"ס של יוסי הדסי, ואשר עברו מעזו יאמין היה יום חרש של עוד שבוע עבודה, נסע מוחמד מכפרו למכבסה, כדי לקבל את משכורתו האחרונה ופיצויי פטורים.
ב"15:6 בבוקר, לפי שעונו, הורידה אותו המונית, שבה נסע כרחוב שטמפפר. יחד איתו ירד נריע עבד אלחק, בן כפרו. גם לו היו סידורים בעיר. לא במיירה הורדו מהמונית לא הרחק מתחנת-האוטובוסים. זוהי התחנה הלא-רשמית של המוניות.
"בעודי הולך עם נדיר, כ-20 מטר", העיד מוחמד חוסני אחמד דוחא בשבועה, "ראיתי מול עיני חייל עומד מאחורי תחנת-האוטובוסים, מזוי את נישקו ומכניס לתוכו מחס"